

בגיטין (כו ע"ב) מצאו לאלתר כשר ואמרינן כמה לאלתר כל שלא עבר שם אדם ויש אומ' כל שלא שהה אדם שם, לאלתר דאביי מפרש בירושלמי (פ"ז ה"ב) כל זמן שיושב על השלחן ואוכל. עיקר. ואמר חזקיה^{קכ} הבורר תורמוסין מתוך פסולת שלהן חייב, ופרכינן למימרא דקסבר חזקיה אוכל מתוך פסולת אסור, ומשני שאני תורמוס דשלקי ליה ז' זימני ואי לא שלקי ליה מסרח כפסולת מתוך אוכל דמי. ש"מ^{קכ} מהכא פסולת מתוך אוכל אסור.

[עד ע"ב] תנו רבנן התולש את הכנף מן העוף בשבת חייב חטאת. ואמרינן תולש חייב משום גזוז. ויש מי שאומ' שאסור לתלוש הנוצה ביום טוב מבית שחיטה של עוף, דכיון דמלאכה דחייב עליה חטאת ואיפשר לתלוש מערב יום טוב, יתלוש מבערב וישחוט למחר, דתנן (קל ע"א) כלל אמר רבי עקיבא כל מלאכה שאיפשר לעשות מערב יום טוב וכו', ושחיטה אע"ג דאיפשר מבערב חיישינן למכמר בשרא ולהכי שחיט. ואני אומר אם כן שחיט כבשים נמי יגזז הצמר מערב יום טוב וישחוט למחר. אלא ודאי בין גזיזת צמר כבשים בין תלישת כנפי עוף כיון דבהדי שחיטה עביר להו שרי. וישחוט העוף בהדי הכנף ולא יתלוש, ויחתוך הצמר בהדי סימנין ושרי. דכל מלאכה שאיפשר וכו', היינו מלאכה דלא מצי עבדי לה בהדי המלאכה דשריא^{קכ}.

מלאכת עבודה רק י"ב, ששה בפי פנחס וששה בפי אמור. ושאר מלאכה שבי' שם הוא בשבת ויוחכ"פ דאוכל נפש ג"כ אסור. אמנם כותב רבינו להאי דכת' בפי בא בהחדש הזה לכם כל מלאכה לא יעשה בהם. (הר"ב אביש). קצ. ר"ל פסוק זה או פסוק והמלאכה היתה דיים. כמש"כ ר"ח וכמו שאמרו בסוגין דמ"ט ע"ב. ועי' בכ"ז ביפה עינים כאן ובתריש בראשית לט אות צו וככ"ג עמ' קיט ובהרומ תני"ל. קצא. עד ע"א. ועד סוף הדיבור הולך רבינו בעקבות רבינו חננאל בפירושו. קצב. שם. קצג. בריח הלשון: ש"ס דאוכל מתוך הפסולת וזלתי תורמוסין שרי וכדאביי דשרי לאלתר. קצה. עי' שיטות הראשונים בטובי' סי' תצח סי"ב. וראבייה סי' תשסב מתיר דלשיטתו הוי ליה דבר שאין מתכן. ורבינו נראה מדבריו שמתיר רק תוך כדי השחיטה. ובאבן שלמה פירש שכונת רבינו כיון שפותר לשחוט על הנוצות אי"כ על כרחין הותרה תחיכת הנוצות ומסילא מותר גם קודם שחיטה. ואכתי צ"ח.

כל מלאכה לא תעשו. הרי מ"ב^{קכ}. ובפרשת שור או כשב, י"א^{קכ}. הרי נ"ג. בפנחס, ז'^{קכ}. הרי ס'. בראה אנכי^{קכ} לא תעשה מלאכה. ^{קכ}הוצא מהן ג' דויכלו, ולא מלאכה היא כי בדיבור ובמאמר נעשו^{קכ}, ועשית כל מלאכתך דדברות ראשונות ואחרונות^{קכ}, וששת ימים יעשה מלאכה דכי תשא^{קכ}, וששת ימים תעשה מלאכה דויקהל^{קכ} דהם עשה ולא לאו^{קכ}, וי"ג כל מלאכת עבודה שנאמר במועדות^{קכ}, שאוכל נפש מותר בהן ובשבת אסור, הרי כ"א, נשאר מ'. הוצא לעשות מלאכתו^{קכ}, שהוא לעשות צרכיו ולא מלאכה ממש, הרי ל"ג נשארו, כנגד מ' מלאכות חסר אחת. ^{קכ}א"צר החכמה

שנה

[עד ע"א] אסור לברור פסולת מתוך האוכל אפילו לאכול האוכל הנשאר בשבת לאלתר. ואסור לברור אוכל מתוך פסולת להניחו ולאכלו לאחר שעה אפילו בו ביום. דתנוק^{קכ} רבנן היו לפניו שני מיני אוכלין בורר ואוכל בורר ומניח ולא יברור ואם בירר חייב חטאת. ופירש אביי בורר בידו ואוכל לאלתר בורר ומניח לאכול לאלתר ולבו ביום לא יברור ואם בירר נעשה כבורר לאוצר וחייב חטאת. וקיימא לן כאביי, דאמרוה רבנן קמיה דרבא ואמר שפיר אמר נחמני. ואע"ג דאמרינן

קנפ. ציע דהר"ל מ"ג. וכנראה מה"ט מחק באבן שלמה ג' בכי תוריע. עיין הערה ולעיל. קפ. ויקרא כג פסוק ג פעמים ופסוקים ז ח כא כה כז ל לא לה לו. קפא. במדבר כח פסוקים יח כה כז. כט פסוקים א ז יב לה. קפב. דברים טז ת. קפג. השתא מפרש מש"כ ר"ח כשתוציא וכו'. קפד. וכ"כ הריטב"א כאן. קפה. שמות כ ח: דברים ה יב. קפו. שמות לא טו. קפז. שם לה ב. קפט. נראה שמדולג כאן ולר"ג המלאכה שמנה ר"ח לעיל. ובלי זה אין כ"א. והר"ב אביש הוסיף (להשלים לכ"א) תעשה מלאכה דויקהל (ודאמור). אבל אם כך הרי אין זה פירוש לדברי ר"ח, שריח מונה י"ד שכת' בהן ועשית ויעשה ותעשה ורבינו מונה אותן [אם נוסף דאמור] ה', וריח מונה ולר"ל המלאכה ורבינו משמיט. ואמנם צ"כ למה לא מנ' ר"ח ורבינו הך דאמור, אבל אעפ"כ לא יתכן שיחלם רבינו בשחיקה מלשון ר"ח שאותו בא לפרש מילה במילה, ופרש פירוש חדש. קפ. לא נמצא במועדות כל

פ א ע ב

היה כותבן על הקלף מפני שמשחמרת. ורב נמי הכי אמר קלף הרי הוא כדוכסוסטוס מה דוכסוסטוס כותבין עליו מזוזה אף קלף נמי. וכן הלכה וכן מנהג.

[פא ע"א] מותר לאדם לטלטל ג' אבנים בשבת לקינוח אפילו גדולות עד כמלא היד^{קט}. כדאמרינן זונין על לבי מדרשא אמר להו רבותיי שיעור אבנים של בית הכסא בכמה ומסקנא ר' שמעון בר' יוסי משום אביו עד מלא היד. וכן הלכה דר' יוסי נימוקו עמו. ולא ימשמש בצרורות ובאבנים להחליקן^{קט} בשבת כדרך שעושה בחול. דאמר רבא אסור למשמש בצרור כדרך שממשמשין בחול, שלא יחליקם שלא ישרטו את בשרו ונמצא בא לידי כתישה וטחינה, מתקיף לה מר זוטרא ליסתכן, שאם לא יחליקנו ישרט את בשרו, ומשני אלא יחליקנו כלאחר יד, שלא^{קט} יחליקנו כדרך שמחליקו בחול.

ואם לא ימצא אבנים תלושות מותר לו ליקח מן המחוברין בארץ ובלבד שתהא רישומן ניכר. דבעא מיניה אבבי מרב יוסף ירדו עליהן גשמים וניטשטשו מהו, פירוש^{קט} שאם ירדו גשמים וניטשטשו^{קט} את האבנים המחוברין^{קט} בארץ ונראו כדרך הגשמים ששוטפין, מי [הוין] כסותר או כטוחן בנוטלו את האבנים ואסור או לא, ואמר ליה אם רישומן של אבנים ניכר מותר ליטלם לקנח בהן.

[פא ע"ב] ואסור לקנח בחרס בחול ובשבת משום סכנה שמא יחתוך את הכרכשא. דאמר רבי יוחנן אסור לקנח בחרס בשבת, ואוקי' לא מבעיא בחול דאסיר אלא אפילו בשבת הואיל

והא דאמר רב יוסף^{קט} מדברי רבינו נלמד חולב אדם לתוך הקדירה, פירש רב יהודאי גאון^{קט} דביום טוב מיירי ולא בשבת, אבל בשבת אסור מלאכה הוא, תולדה דמפרק.

ש נ ג

[עא ע"ב] למלוח צנון בשבת אסור, בין חתיכות הרבה יחד בין חתיכה אחת לבדה נראה לי דאסור^{קט}, אלא יטביל הצנון במלח ויאכל. דאמרינן (עא ע"ב) האי מאן דמלח בישראל חייב משום מעבד רבא אמר אין עיבוד באוכלין. ואף רבא לא אמר אלא לפוטרו מחטאת דאמר אין עיבוד באוכלין, ומדלא אמר מותר למלוח ש"מ דאיסורא איכא^{קט}. ותני רב יהודה בר חביבא^{קט} אין מולחין צנון וביצה בשבת רב חזקיה משמיה דאבבי אמר צנון אסור וביצה מותרת ואמר רב נחמן מריש הוה מלחנא פוגלא, הוא צנון, וכו' עך ממלח לא מלחנא מיטבל ודאי מטבילנא.

המנתק בשבת בבגדו חוטין התלוין בו או קיסמין הארוגין בו אסור. דאמר רב יהודה^{קט} האי מאן דשקיל אקופי מגלימיה חייב משום מכה בפטיש, שכן דרך האומן לנוטלן מן הבגד אחר אריגה והוא גמר מלאכתו של בגד ולהכי חייב משום מכה בפטיש, והוא דקפיד עליהו בחול ליטלם הוי חייב חטאת בשבת כי נטלם, אבל לא קפיד חיובא ליכא איסורא איכא^{קט}.

ש נ ג

מזוזה נכתבת על הקלף כעין שלנו. דתניא (עט ע"ב) ר' שמעון בן אלעזר אומר מאיר^{קט}

כאן. קט. נראה שמפרש רבינו כרבינו חננאל ששיעור מלא היד הוא לכל אבן ואבן ולא כרשיי שפירש בין כולן כמלא היד. קט. כפירוש ר"ת. קט. בכתה"י: שלא כדרך שעושה בחול. קט. כ"ה בפ"י ר"ח בנוסח אחר שנדפס בפ"י ר"ח הדגמ"ה בירושלם תשנה. ופירושו שהגשמים טשטשו וגרפו את העפר. אבל בפ"י ר"ח שבש"ס וילנא פירש באופן אחר, שהאבנים דבוקים עם הקרקע מירידת [כצ"ל] גשמים וזהו טשטוש. ולפי"ז טשטוש היינו הדבקה. ופירוש שלישי בערוך ע' טשטש בשם גאון, נטשטש העפר מעליהן ונמחק. כלומר הגשמים הדבוקים לקרקע ואח"כ נטשטשו. קט. בכת"י: דמבוסס. קט. וטשטשו.

קט. בדרך קמ"ד ע"ב וצ"ל רב חסדא. קט. כ"כ ר"ח בפירושו לדרך ע"א. וכ"ה בה"ג שהביא דין זה בהל' יר"ט דל"ז סע"ב ומיחלב עיזא ביר"ט וכו'. [ורבינו כשאור חכמי אש"י מייחס את ה"ג לרב יהודאי, כמש"כ בס"י קבא ועוד]. וכ"ה בתשו' ונ"ג שבאוצה"ג ס"ע 149. קט. רש"י וטושר"ע ס"י שכא אסרו רק ד' או ה' ביחד. והו"ד רבינו בא"ד סק"ה וכתב דכן ג"ל פ"י השי"ס וכ"מ ברמב"ם וכ"כ במהר"ל. קט. וכ"כ תוס' וכ"כ ראב"י סס"י רכג ע"י רמ"ג. קט. קח ע"ב. קט. עא ע"ב. קט. וכ"כ הסג"א בפ"י שב סק"ה בשם ספר הזכויות. קט. כך כתוב בכל הספרים [בלי רפין כערות תוס' מנחות לב ע"ב. וכ"ה ברמב"ן ובריטב"א